

Het 'gevoel'. Het is begonnen met het 'Zwitserleven-gevoel' van de gelijknamige verzekeringsmaatschappij. Vele gevoelens volgden. De Stichting Duinbehoud gaat naar aanleiding van het 25-jarig jubileum op zoek naar het 'Duingevoel' van al dan niet bekende Nederlanders.

Het duingevoel van Eric Wanders

RON RANZIÏN

Directeur Vogelbescherming Nederland Eric Wanders (1948) mag met recht en reden een duinmens genoemd worden. Hij bracht zijn halve leven in de duinen van Meijendel door. Pas rond zijn 36ste nam hij door zijn verhuizing naar Wijk bij Duurstede letterlijk en figuurlijk afstand van het vertrouwde Haagse duingebied.

De liefde voor de duinen is hem met de paplepel ingegoten. En vanaf zijn vroege jeugd hebben vogels een centrale rol in zijn leven gespeeld, zo valt al terugblikkend op.

Pa Wanders had een jaarkaart voor de duinen en nam de kinderen ieder weekeinde mee. Hij leefde volgens een vertrouwd ritme: de dagen door de week waren voor werk en school en het weekeinde was voor het gezin, met het bezoek aan de duinen als vast onderdeel.

Dorst

Eric heeft nog herinneringen aan de fietstochten in zijn vroege jeugd vanuit Den Haag naar Kijfhoek of Bierlap. Hij was toen een jaar of zes

oud. Voorbij de spoorbomen op de Pompstationweg – er reed toen nog een trein tussen Den Haag en Scheveningen – begonnen de duinen echt. "Het was heel spannend, het was heel ver en je kreeg altijd dorst!", zo is hem bijgebleven. De inhoud van de meegenomen veldflessen was bij lange na niet voldoende om in het warme duingebied de dorst te lessen.

Vader Wanders was actief voor de Vogelwacht. Die organisatie zorgde voor nestkasten in het Scheveningse Bos en ze deed aan vogels tellen. Dat laatste gebeurde ook in Meijendel. Daar werden toen nog meeuweneieren geraapt om de kolonie aan banden te leggen. Eric en zijn vijf jaar jongere broer zeulden zware emmers vol eieren naar de fietsen. Eén keer verdwaalde zijn broertje daarbij. De roep van gealarmeerde meeuwen gaf later aan waar zijn broer rondwaalde.

Op onderzoek

Tijdens zijn middelbare-schooljaren had Eric als jonge vogelaar vóór schooltijd vaak al uren in de duinen doorgebracht. Hij had er dan de pest in, dat hij naar school moest: er was in de duinen zoveel te beleven. Zijn belangstelling richtte zich inmiddels ook op de plantenwereld. Hij herinnert zich nog een vakantie op Texel rond zijn veertiende jaar, toen hij daar rond de honderdvijftig planten op naam bracht en droogde. Er schoot nog wel tijd over om aandachtig te bekijken, hoe een graspieper zich uitsloofde om een jonge koekoek groot te brengen.

Het vogelonderzoek werd in de loop van de tijd steeds serieuzer en gestructureerder. Hij nam bij de tellingen een vaste kavel voor zijn rekening. Systematisch werden (volgens de later door SOVON geperfectioneerde methode) trekvogels en broedvogels geteld. Later kwam daar

Het seizoen, het weer, de wind en de vogels bepaalden, wat je te doen stond (foto: Eric Wanders).

Tussen de bedrijven door ging hij van zijn kavel naar de Bierlap om te kijken, hoe het met de bosuilen was (foto: Henk Harmsen).

het ringen op de vinkenbaan bij. Eerst trad hij daar op als hulpje; daarna kreeg hij zelf een ringvergunning. De vrijwilligers werkten volgens roosters en vaste schema's.

Duinvolk

Allemaal werk op vrijwillige basis; maar niet vrijblijvend. Alle vrije tijd ging erme heen. Toch heeft de vogelaar dat nooit als onplezierig ervaren. "Voordeel was ook, dat je nooit hoefde na te denken wat je ging doen. Je ging naar de duinen. Pas later besef je hoe ongelooflijk veel tijd je in die duinen doorbracht!",

merkt hij daarover op. Tussen de bedrijven door ging hij van zijn kavel naar de Bierlap om te kijken, hoe het met de bosuilen was. Of hij maakte een praatje met andere vogeltellers of met stropers of konijnenjagers. Hij hoorde bij het 'duinvolk': een vaste groep mensen, bij de dagelijkse bezigheden in het kleine gebied een bijna natuurlijk gedrag volgens vaste patronen tentoonsprekend. Het was in hoge mate voorspelbaar wie waar op welk moment zou zitten.

Zo leerde hij het duinterrein op zijn duimpje kennen. Hij kende elk paadje en kon ook in het donker blindelings zonder struikelpartijen zijn weg vinden. De veelheid aan onderzoeksgegevens en waarnemingen vergrootte het inzicht in de natuur. Duidelijk werd, dat vogels allerm minst in het wilde weg rondfladderen. Een groep staartmezen volgde dagelijks op vaste tijdstippen eenzelfde route. Een vink met een Zweedse ring werd vier jaar lang op dezelfde plek in Meijendel teruggevangen en leverde een voorbeeld van grote plaatstrouw.

Heimwee

Zijn toenmalige betrokkenheid bij Meijendel roept bij Eric Wanders nog steeds enige heimweegevoelens op. Waar vind je dat tegenwoordig nog? Zo'n binding aan een vaste plek, waar je jezelf ontwikkelt en vormt en waar je een relatie opbouwt met dieren en planten. Het leven

is vluchtiger geworden. Mensen willen zich niet meer binden. Het is typerend, dat het steeds moeilijker wordt vrijwilligers te vinden die wekelijks op een kavel telwerk in de natuur willen verrichten.

Er is meer, dat de directeur Vogelbescherming met heimwee vervult. Het werk in de duinen kende geen van minuut tot minuut ingevulde agenda. Niet de klok was leidraad bij de daginvulling. Het seizoen, het weer, de wind en de vogels bepaalden, wat je te doen stond. Hij leerde er geduld te betrachten en te wachten op wat komen ging.

Geduld dat hem later bij zijn studie biologie nog goed van pas zou komen. Bij zijn onderzoek naar stekelbaarsjes kon hij het gemakkelijk opbrengen negen uur achtereen in een bak het gedrag van de visjes te observeren. Tijdens zijn studie maakte hij in de herfst twee dagen per week vrij om op de vinkenbaan vogels te ringen. Later kwam daar een konijnenonderzoek bij. Toen daar – mede ter financiering van zijn studie – ook nog natuurfotografie aan toe werd gevoegd, bracht hij bijna dag en nacht in het duingebied door.

Blikveld

Na zijn aantreden als hoofd terreinbeheer in dienst van het Duinwaterbedrijf Zuid-Holland kwam hij in een andere positie ten opzichte van Meijendel te staan. Zijn blikveld verbreedde zich. Hij stelde zich ten doel de specifieke bijdrage van Meijendel aan de diversiteit binnen de verschillende Nederlandse en West-Europese duingebieden tot uiting te laten komen.

De liefde voor de duinen is gebleven. Eric Wanders: "Het is een van de weinige landschappen in Nederland waar je je, ondanks missen en maren, nog ongestoord in de natuur kan bevinden. Ook al doordat vroegere, menselijke invloed er door het dynamische karakter relatief snel is weggepoetst." Het blijft een wonder, hoe een landschap met zand, water en wind als ingrediënten zo'n ongelooflijk gevarieerd geheel kan opleveren. Met zijn enorme temperatuurverschillen. Met al die vogels in het voorjaar; met de hitte in de zomer en een enkele grasmus in duindoornstruweel; met de ijle geluidjes van vogels in beweging in de herfst; en met de leegte en de eenzaamheid in de winter.

RON RANZIJS IS JOURNALIST EN DUINCONSULENT VOOR EGMOND VAN DE STICHTING DUINBEHOUD